

9. Globální přístup k migraci a rozvoji a postoj vybraných mezinárodních organizací

Marie Říhová

Kapitola ke globálnímu přístupu k migraci a rozvoji nastíní vývoj debaty k migraci a rozvoji v posledních letech na poli OSN, v rámci Dialogu na nejvyšší úrovni k mezinárodní migraci a rozvoji a dále pak Globálního fóra k migraci a rozvoji. Do kapitoly je stručně zahrnut i přístup České republiky k tématu. V rámci kapitoly budou také popsány politiky a aktivity vybraných významných mezinárodních organizací jako je IOM – Mezinárodní organizace pro migraci, ILO – Mezinárodní organizace práce, Světová banka a UNDP – Program pro rozvoj Organizace spojených národů. Postoj Evropské komise k migraci a rozvoji je popsán v kapitole k legislativnímu přístupu k tématu. Postoji jednotlivých vlád (vyjma české), jejich rozvojových agentur a významných neziskových mezinárodních organizací se vzhledem k rozsáhlosti tématu blíže věnovat nelze.

9.1. Dialog na nejvyšší úrovni k mezinárodní migraci a rozvoji (HLD) a vznik Globálního fóra k migraci a rozvoji (GFMD)

Do roku 2006 se na poli OSN nekonala žádná významnější akce věnovaná migraci a rozvoji. V tomto roce bylo vytvořeno Kompendium doporučení k mezinárodní migraci a rozvoji (United Nations 2006), které shrnovalo dosavadní závazky a doporučení členským státům v oblasti mezinárodní migrace a pozici nezávislé Globální komise k mezinárodní migraci (GCIM) (blíže viz níže). Tato doporučení byla jedním z příspěvků k Dialogu na nejvyšší úrovni k mezinárodní migraci a rozvoji (tzv. „High-level Dialogue on International Migration and Development - HLD“), který se konal ve dnech 14. až 15. září 2006 na poli Valného shromáždění v New Yorku. HLD bylo prvním, které předznamenalo řadu následných aktivit. Zúčastnilo se jej 132 členských států. Na tomto shromáždění zaznělo, že mezinárodní migrace by mohla pozitivně

příspěť k rozvoji v zemích původu a v cílových zemích, pokud tyto migrační toky budou usměrněny správnou politikou. Byla také zdůrazněna potřeba respektu základních práv a svobod migrantů tak, aby opravdu mohlo být využito pozitivních aspektů mezinárodní migrace. Představitelé zúčastněných států se shodli, že je potřebné posílit mezinárodní spolupráci bilaterálně, regionálně, i globálně. Bylo doporučeno, aby se mezinárodní migrace stala integrální součástí rozvojové agendy a národních rozvojových strategií. Přesto však bylo zdůrazněno, že ačkoliv může mezinárodní migrace přispět k rozvoji, nemůže rozvoj nahradit (United Nations 2008b:4). V současné době se připravuje druhý Dialog na nejvyšší úrovni k mezinárodní migraci a rozvoji v roce 2013 (United Nations 2011).

Z tohoto Dialogu také vzešla potřeba zástupců jednotlivých vlád k systematickému přístupu a pravidelným konzultacím v oblasti migrace a rozvoje. Zástupci členských států se vyjádřili pro to, aby společné fórum pro setkávání bylo spíše neformální, dobrovolné a vedené vládami. Belgická vláda proto navrhla, že se ujme organizace prvního takového fóra. Byl tak dán předpoklad pro pravidelné setkávání na úrovni vlád a občanského sektoru v rámci Globálního fóra k migraci a rozvoji (tzv. „Global Forum on Migration and Development - GFMD“), které se poprvé uskutečnilo v červenci 2007 v Bruselu. Globální fórum vyvstalo z Dialogu v rámci OSN a bylo podpořeno rezolucemi Valného shromáždění (United Nations 2008a), nicméně převedlo diskuzi na praktickou úroveň a osamostatnilo se ve svém vývoji.

Hlavním cílem Globálního fóra je zejména dosažení koherence politik národních vlád jak v oblasti migrační, tak i v rozvojové politice, ale i koherence aktivit v rámci Organizace spojených národů a příslušných agentur. Vlády delegovaly své zástupce, kteří se stali národními kontaktními osobami pro oblast migrace a rozvoje. Vlády jsou v rámci GFMD hlavními partnery a zainteresovanými stranami celého procesu.

Historicky prvního GFMD fóra v Bruselu se zúčastnilo přes 200 zástupců organizací občanské společnosti, reprezentujících neziskové organizace působící v oblasti migrace, rozvoje, lidských práv, církevních organizací, diaspor, akademické obce, zástupců odborů, soukromého sektoru zabývajícího se remitencemi aj. Agenda občanského sektoru byla zrcadlem programu zástupců vlád. Za 156 členských států OSN se sešlo celkem 800 delegátů, včetně více než

20 zástupců mezinárodních organizací jako je IOM, ILO, Světová banka, a také Evropská komise.

Tématy kulatých stolů byl rozvoj lidských zdrojů a pracovní mobility, remitence a potenciál diaspor, politická a institucionální koherence. Každé z témat bylo připraveno a prezentováno dobrovolnými týmy sestávajícími ze zástupců vlád s obdobnými zájmy v daném tématu a zastupujícími jak dárcovské vlády, tak i rozvojové země.

Závěry tohoto Globálního fóra vyzdvihly, že k mezinárodní migraci je nutné zaujmout nový přístup a zařadit debatu o rozvoji do centra debat o mezinárodní migraci. Zároveň nastolily opačný diskurz, a to na místo hrozby v podobě migrace využít legální migraci jako příležitost pro rozvoj zemí původu i zemí cílových. Opětovně však bylo zdůrazněno, že ačkoliv se rozvojová témata posunula do centra debaty o mezinárodní migraci, nemělo by například využívání potenciálu migrace nahrazovat národní rozvojové strategie. Stejně tak ani remitence nemohou nikdy tvořit náhradu za oficiální rozvojovou pomoc (tzv. „Official Development Assistance - ODA“) (GFMD 2007).

Speciální pozornost pak byla věnována také koherenci politik a institucí působících v migraci i rozvoji. Mezi rozvojovými politikami a migračními politikami jsou jak synergie, tak tenze a je potřeba zlepšit koherenci politik v těchto oblastech bez přizpůsobování si nebo nadřazování jednoho tématu nad druhé (GFMD 2007:12). Poprvé výrazně zazněl fakt, že pokud má být efektivní koherence politik, tak migraci je potřeba nasměrovat (tzv. „mainstreamovat“) do národních rozvojových rámcových programů snižování chudoby (tzv. „Poverty Reduction Strategy Papers - PRSPs“). V roce 2010 byla k tomuto tématu koherence politik publikována pracovní kniha IOM v rámci Globální migrační skupiny (IOM 2010a).

V rámci prvního společného GFMD byl kladen důraz na sdílení zodpovědnosti jak zemí původu, tak i hostitelských států. Vlády společně s nestátními aktéry apelovaly na řešení příčin migrace tak, aby mezinárodní migrace byla volbou spíše než nutností. V odůvodněných případech by měly být proto i rozvojové politiky zaměřeny do oblastí potýkajících se s velkou mírou emigrace.¹⁴⁹ V této

¹⁴⁹ Česká Zahraniční rozvojová spolupráce se například vhodně zaměřuje na Republiku Moldavsko, která je nejchudší země Evropy a zároveň se potýká s obrovskou mírou emigrace (více viz případová studie v této knize).

souvislosti byla opět zdůrazněna koherence politik, které mají dopad na rozvoj v zemích, odkud pochází velké množství migrantů. Zejména se jedná o podporu dobrého vládnutí (tzv. "good governance") v rozvojových zemích, podporu využívání místních zdrojů a strategie vytvářející pracovních míst na lokálním trhu práce tak, aby byla omezena nutnost ekonomické migrace.

Závěry fóra dále doporučily optimalizovat příspěvky migrantů k rozvoji své domovské země prostřednictvím udržování kontaktů a partnerství mezi diasporami, zeměmi původu a hostitelskými státy a vytváření podpůrného prostředí pro aktivity diaspor. To by vše však mělo být pouze na základě svobodné vůle migrantů angažovat se v rozvojových aktivitách.

Účastníci fóra se dále shodli na potřebě výzkumu, zejména s ohledem na příčiny a důsledky migračních toků a dopady integrace diaspor v hostitelských státech na jejich rozvojové aktivity ve zdrojových státech. Důležitým aspektem, zdůrazňovaným zejména účastníky občanského sektoru, byly aktivity podporující integraci migrantů včetně boje proti rasismu a xenofobii a podpory práv pracovních migrantů a členů jejich rodin na základě mezinárodních konvencí. Předpokladem úspěšné integrace jsou však také výchozí podmínky, za kterých migranti odjíždí do nové země, zejména pak dostatek informací, kulturně orientační programy, práce odpovídající kvalifikaci a možnost flexibilních návratů do hostitelského státu. V neposlední řadě je z hlediska remitencí důležitý i přístup k bankovním službám a finančním nástrojům. Stejně jako v dalších oblastech bylo účastníky fóra zdůrazněno téma genderu a podpory rovnosti mužů a žen v integračních projektech hostitelských států. V tomto kontextu je zajímavé, že ženy mohou hrát velmi důležitou roli v rámci diaspor a podpory rozvojových aktivit v zemích původu. Podpora legální migrace zároveň omezí neblahé důsledky pohybu neinformovaných migrantů, který může vyústit až k obchodování s lidmi za účelem sexuálního nebo pracovního vykořisťování.

V podobném duchu se odvíjely i následující fóra GFMD. V říjnu 2008 převzaly štafetu Filipíny a Manila hostila toto globální fórum k migraci a rozvoji. Jednalo se o první globální setkání v Asii k obdobnému tématu. Sešlo se na něm 1 130 delegátů ze 163 států OSN a 33 mezinárodních organizací. Občanský sektor zastupovalo 220 účastníků. Hlavním mottem GFMD v Manile byla „ochrana práv a podpora přínosu migrantů pro rozvojové země původu“ (GFMD 2008).

Témata se rozvíjela v rámci tří kulatých stolů: migrace, rozvoj a lidská práva; bezpečná a legální migrace pro efektivnější rozvojové dopady a koherence

politik. Témata druhého GFMD šla více do hloubky a na úrovni jednotlivých stolů odrážela pokročilejší výzkum a studium migrace a rozvoje v jednotlivých částech světa. Ve spojení s diasporou přišly návrhy i na využití technologických inovací (např. komunikace s diasporou), modelů sociální integrace do hostitelské společnosti a dalších znalostí a nových způsobů osvojených v hostitelských státech (tzv. sociální remitence). Nejednalo se tedy jen o remitence, ale i další přínosy diaspory pro země původu. Významnou otázkou byla i politická práva, právo volit a dvojí občanství, které udržuje spojení jak se zemí původu, tak jej posiluje i s hostitelskou zemí. Jako příklady dobré praxe byly uváděny programy reintegračních center na Filipínách, spolupráce mezi Ghanou a Itálií v zakládání zemědělských družstev, imigrační rada v Oslu, která umožňuje migrantům ovlivnit svým hlasem dění na lokální úrovni nebo chilský projekt registrace občanů žijících v zahraničí pro zlepšení vztahů mezi chilskou vládou a diasporou a vytvoření potenciálu pro případné projekty. Velmi diskutovaným tématem pak byla bezpečná legální migrace a rizika migrace neregulérní (GFMD 2008).

V dalším roce se uskutečnilo GFMD v Aténách v listopadu 2009. Stejně jako v Manile byly dva dny věnovány setkáním občanského sektoru za účasti 300 zástupců ze 100 států a dva dny pro vládní jednání za účasti 530 delegátů ze 142 členských států OSN. Hlavním tématem tohoto GFMD byla „integrace migračních politik do rozvojových strategií ku prospěchu všech“ a podpora migrace pro dosažení Rozvojových cílů tisíciletí (tzv. „Millenium Development Goals – MDGs“). Národní a mezinárodní rozvojové snahy by se dle tehdejšího řeckého předsednictví GFMD měly zaměřit na lidský rozvoj a zlepšení životních standardů tak, aby mezinárodní migrace mohla být volbou a ne strategií přežití. Neformální průzkum mezi reprezentanty účastnických států naznačil, že politika a přístup některých států se vlivem nových informací začal měnit, že migrační politika bere více ohledů na rozvojové aspekty a že např. začíná komunikace s diasporami v hostitelských státech (GFMD 2009).

Opětovně bylo v závěrech kulatého stolu věnovanému mainstreamingu migrace do rozvojového plánování doporučeno integrovat migraci do národních rozvojových plánů, ale i do strategií omezení chudoby. Tyto plány a strategie musí pak být doplněny odpovídající národní politikou, konkrétními akcemi a programy na všech úrovních. V případě koherentní a odpovědné politiky pak může dojít k situaci „win-win-win“, tj. že z přístupu může těžit jak země původu, cílová země, tak i migranti samotní. Za tímto účelem je však potřebná koordinace mezi jednotlivými ministerstvy a agenturami na národní úrovni.

Efektivnost a koherence může být zvýšena díky bilaterálním smlouvám a regionálním iniciativám. Dalším efektivním nástrojem podporujícím koherenci politik pak mohou být tzv. migrační profily („migration profiles“) navržené Evropskou Unií v roce 2005 za účelem sjednocení a komparace migračních dat v jednotlivých zemích. Migrační profily obsahují informace a data o jednotlivých zemích z hlediska jejich sociálního, ekonomického a politického vývoje, ale i informace o migrační situaci v zemi, tocích migrace do zahraničí a nejčastějších cílových zemích migrantů. Migrační profily jsou vlastnictvím jednotlivých vlád a mezinárodní organizace jako například IOM pomohla tyto migrační profily vytvořit v několika desítkách států latinské Ameriky, Afriky, východní Evropy (IOM 2010b). Jako na každém fóru byla opět zdůrazněna potřeba informovat migranty ve všech stádiích migrace, stejně tak jako bylo zmiňováno, jak je důležité informování veřejnosti v hostitelských státech o tom, jak migranti přispívají nové společnosti (GFMD 2009a).

GFMD v Aténách v roce 2009 již začalo reflektovat také přicházející globální ekonomickou krizi, v rámci které byli migranti velice zranitelnou skupinou. Byly předpokládány rozsáhlé návraty migrantů z hostitelských států zpět do zemí původu. Některé hostitelské vlády podporovaly tyto návraty finančními pobídkami, které měly zabránit pádu cizinců do neregulérního postavení. Například česká vláda vytvořila „Projekt dobrovolných návratů legálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí“. Projekt byl realizován v roce 2009 a byl připraven jako jedno z opatření v souvislosti s probíhající ekonomickou krizí, kdy řada zahraničních pracovníků přicházela v dřívějších letech do ČR jako velmi poptávaná, povětšinou nekvalifikovaná, pracovní síla. Při poklesu výroby pak byli právě tito pracovníci prvními, kteří byli v důsledku ekonomické krize propouštěni, často bez řádných výpovědních lhůt a s okamžitou ztrátou nejen výdělečné činnosti, ale také ubytování, které bylo při zaměstnání poskytováno. Ministerstvo vnitra ČR pro tyto cizince zajišťovalo nouzové ubytování ve spolupráci se Správou uprchlických zařízení, právní a sociální poradenství ve spolupráci s neziskovými organizacemi, návrat včetně úhrady nákladů na vycestování ve spolupráci s IOM a finanční příspěvek 500 EUR pro dospělé osoby a 250 EUR pro děti do 15 let (ve druhé fázi projektu byl příspěvek 300 EUR a 150 EUR). Projekt využilo v první fázi 1 871 cizinců a ve druhé 2 089 lidí převážně z Mongolska, Uzbekistánu, Vietnamu, kteří se kvůli dražším výdajům spojeným s vycestováním do Evropy dostávali do složité finanční pasti. Česká vláda navíc připravila projekt i pro nelegálně pobývajících

cizince, kteří dostali typ správního vyhoštění dle délky neoprávněného pobytu v ČR a dle možnosti podílet se sami finančně na vycestování (IOM Praha 2009). Podobné programy realizovalo například také Španělsko nebo Japonsko.

Dle závěrů kulatého stolu GFMD v Aténách měly být návratové balíčky pro migranty v rámci ekonomické krize více zaměřené na rozvoj, nikoliv jen na návrat samotný. Ty země, které se rozhodly poskytnout podporu návratům migrantů v těžké situaci, vyplácely v této akutní situaci navrátilcům peníze v hotovosti, které jim měly umožnit návrat a zajištění nejdůležitějších potřeb po příletu. Komplexněji lze však pojmout spíše běžné návratové a reintegrační programy pro navrátilce, které opravdu mohou v dlouhodobém horizontu dobře reagovat na rozvojové potřeby země navrátilce. Reintegrační programy v rámci návratových politik států jsou obecně považovány za efektivní nástroj udržitelného návratu. Účastníci GFMD vyzvali zainteresované instituce ke zkoumání reintegrační pomoci z hlediska rozvoje tak, aby tato pomoc mohla být vyhodnocována z hlediska své účelnosti.

Poslední zatím organizované Globální fórum k migraci a rozvoji formou velké konference se konalo v Mexiku v listopadu 2010 za účasti reprezentantů 131 států světa a 38 mezinárodních organizací. Mexiko jako země původu, tranzitu i cílová destinace bylo vhodným hostitelským místem pro globální debaty o migraci a rozvoji. Tématem čtvrtého GFMD bylo „partnerství pro migraci a lidský rozvoj, sdílená prosperita i zodpovědnost“. Novinkou z hlediska struktury bylo vytvoření tzv. „Common Space“, společného prostoru, kde se potkaly do té doby oddělené skupiny vlád a občanského sektoru (GFMD 2010).

Jedním z témat diskutovaných na tomto fóru byl i tzv. „brain drain“, neboli odliv kvalifikovaných sil. Nicméně všichni účastníci se shodli na tom, že paralelně existuje i tzv. „brain gain“, neboli obohacování a transfer znalostí a zkušeností (tzv. „knowledge transfer“), fenomén, který může být efektivně využit pro účely rozvoje. Opět byla věnována pozornost návratové migraci, která může zahrnovat jak návraty dobrovolné, tak i nucené. V obou případech je potřeba, aby státy cílové a státy původu spolupracovaly. Stejně tak se téma spolupráce prolínalo kulatým stolem, který byl věnován společným strategiím boje proti neregulární migraci, v rámci které jsou důležitá témata obchodování s lidmi a převaděčství a pomoc zranitelným skupinám, kterými jsou právě neregulární migranti, oběti obchodování s lidmi, ženy a nedoprovázené děti. Zatímco fórum bylo jednotné v názoru, že migrační politika je jedním ze základních pilířů národní suverenity,

tak v otázce distribuce sociálního systému i mezi migranty jednotlivé delegace tolik jednotné nebyly. Některé vládní delegace se obávaly ekonomických nákladů v důsledku poskytování sociálních služeb i neregulérním migrantům, jiné nadřazovaly lidská práva migrantů nad proměnlivé ekonomické podmínky v hostitelských státech (GFMD 2010).

Zajímavé diskuze se rozvinuly okolo témat kulatého stolu k minimalizaci nákladů na migraci a maximalizaci lidského rozvoje. Bylo doporučeno, aby zprostředkovatelské agentury byly zapojeny do lepší přípravy a ochrany zahraničních pracovníků a aby agentury byly lépe monitorovány a registrovány. Bylo také doporučeno přinášet a vyhodnocovat inovativní přístupy k nízkonákladovým půjčkám pro migranty. Jedním z důležitých témat pak bylo zlepšení provázanosti mezi pracovními nabídkami a uznáním kvalifikací hostitelskými státy. Fórum neopominulo diskutovat také důležitou otázku přenosu penzí a dalších sociálních benefitů pracovních migrantů, ale i přístup k finančně odpovídajícímu zdravotnímu pojištění při různých migračních scénářích (GFMD 2010a).

Otázka informovanosti migrantů v rámci celého migračního procesu byla řešena návrhem na tzv. „one-stop-shops“ tak, aby migranti v zemích původu i cílových destinacích dostávali stejné informace a nedocházelo k dezinterpretacím informací a zároveň se šetřily finanční náklady. Jeden kulatý stůl se pak přímo věnoval dopadům klimatické změny na migraci a na rozvoj. Studium klimatické změny a jejích dopadů na migraci a na rozvoj je však teprve na svém počátku, a proto GFMD závěry zatím doporučují se tématu dále kontinuálně věnovat, sdílet informace a nejlepší praxi.

V roce 2011 došlo k výrazné změně struktury GFMD. Namísto jednoho několikadenního fóra se pod patronací Švýcarska koná v roce 2011 série několika menších a zacílených setkání po celém světě, a to pod hlavičkou „být aktivní v migraci a rozvoji – koherence, kapacity a spolupráce“. Akce tohoto GFMD cílí ke konkrétním zkušenostem z praxe přímo v jednotlivých zemích. Počátkem prosince 2011 pak na dvoudenním fóru rozšířeného Setkání přátel fóra („Friends of the Forum“) v Ženevě budou jednotlivé poznatky diskutovány. Jednotlivé tématické bloky mají podpořit dynamiku celého procesu, ale zároveň zvýšit tzv. „ownership“, tedy i zodpovědnost za jednotlivé aktivity.

Klíčovými tématy jsou zejména: pracovní mobilita a rozvoj, téma neregulérní migrace a jejího řešení pomocí koherentních migračních a rozvojových strategií, nástroje pro sběr dat k migračním a rozvojovým politikám.

Globální fórum pro migraci a rozvoj se tak v průběhu let stalo samostatným a nezávislým fórem. Díky tématickým zaměřením a přispění jednotlivých účastníků ze strany vlád i občanského sektoru má potenciál být i praktickým nástrojem, kde jsou globální diskuze převedeny do migrační a rozvojové politiky na národní úrovni. GFMD v roce 2011 díky změně své struktury na sérii menších tématicky rozdělených setkání převádí aktivity ještě více do praktické roviny a zvětšuje tak tím jejich možnou efektivnost. GFMD je v kontaktu s OSN a generálním tajemníkem prostřednictvím speciálního zástupce k mezinárodní migraci a rozvoji.

9.2. Postoj České republiky v rámci globálního přístupu k migraci

V České republice patří migrace do gestorského sektoru Ministerstva vnitra ČR, zatímco koncepce zahraniční rozvojové spolupráce přináležejí Ministerstvu zahraničních věcí (MZV). Česká rozvojová agentura (ČRA) působí od 1. ledna 2008 jako implementační agentura pro plnění úkolů v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce ČR (ZRS), zejména pro přípravu a realizaci bilaterálních projektů ZRS. Dle Ministerstva zahraničních věcí představuje migrace v souladu s Koncepcí zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) ČR na období 2010 - 2017, kterou vláda schválila v květnu 2010, významné téma při rozvojových aktivitách ČR. Toto komplexní téma velmi úzce souvisí s odstraňováním chudoby a podporou bezpečnosti a stability na globální i regionální úrovni, tedy i s cíli české rozvojové spolupráce (MZV 2011). Na globálních debatách například v rámci GFMD se MZV účastnilo spíše prostřednictvím svých stálých zastoupení v zemích, kde byla fóra organizována.

Ministerstvo vnitra ČR se angažuje v tématu migrace a rozvoje především na úrovni Evropské unie a na národní úrovni v rámci formulování a naplňování principů vnější dimenze migrační politiky. Dle ministerstva se téma migrace a rozvoje, které tvoří jeden ze tří základních pilířů vnější politiky EU v oblasti migrace (tzv. „Globálního přístupu k migraci“), v posledních letech etablovalo jako samostatná EU politika s poměrně dobře strukturovanou agendou

(remitence, uznávání kvalifikací, zapojení diaspor, odliv kvalifikovaných sil atd.). Úkolem je dle ministerstva nyní posílit praktickou realizaci identifikovaných priorit. Ministerstvo vnitra je zejména zainteresováno na implementaci konceptu cirkulární migrace, který slaďuje zájmy migrantů a jejich rodin s bezpečnostními zájmy a zájmy národních trhů práce v členských státech EU. Na národní úrovni hodlá ministerstvo stimulovat cirkulární migraci zavedením tzv. Nového systému ekonomické migrace, který má svou strukturovaností podstatně zjednodušit a zpřehlednit systém vydávání pracovních povolení a povolení k pobytu cizincům a zvýšit jeho flexibilitu.

Dalším velkým tématem dle odborníků Ministerstva vnitra je zajištění přístupu potenciálních migrantů ze třetích zemí k informacím o možnostech cestovat za prací, včetně informací o volných pozicích v členských státech EU. Transparentnost a flexibilita informací jsou podle ministerstva mimo jiné účinným mechanismem v potírání fenoménu obchodu s lidmi.

Spolupráci se třetími zeměmi v oblasti migrace a rozvoje lze velmi úspěšně rozvíjet v rámci Partnerství pro mobilitu, která jako jeden z nástrojů Globálního přístupu k migraci tuto problematiku zahrnují. Ministerstvo se v rámci Partnerství pro mobilitu podílí na projektech v Moldavsku nebo v Gruzii (více viz případová studie k Moldavsku).

Principy Globálního přístupu k migraci určují i spolupráci tzv. Pražského procesu, na jehož rozvoji se Ministerstvo vnitra zásadní měrou podílí. Jednou z priorit tohoto EU politického dialogu o migraci se státy Společenství nezávislých států (SNS) a západního Balkánu je právě migrace a rozvoj; v jejím rámci je mimo jiné naplánováno zřízení imigračního portálu pro pracovní migraci občanů SNS do EU i v rámci SNS samotného, zhodnocení možnosti studentských výměn SNS studentů v EU zemích a další.

Na celosvětové úrovni monitoruje Ministerstvo vnitra aktivity Globálního fóra k migraci a rozvoji a některých z nich se přímo účastní. Dlouhodobě však české ministerstvo požaduje větší flexibilitu tohoto fóra a jeho silnější zaměřenost na výsledky (Rozhovor 1).

9.3. International Organization for Migration (IOM) - Mezinárodní organizace pro migraci

IOM je jednou z hlavních mezinárodních institucí, která zdůrazňuje pozitivní vztah mezi migrací a rozvojem, a to dlouhodobě od přelomu milénia, kdy ještě mnoho odborníků dávalo důraz jen na negativní dopady migrace na rozvoj. IOM poměrně systematicky prosazovala debatu o migraci a rozvoji v posledním desetiletí, i když její představitelé uznávají, že mnoho dopadů migrace má i neblahé důsledky. Ale přesto zdůrazňují, že je možné maximalizovat pozitivní dopady migrace k prospěchu rozvojových zemí a migrantů díky koherenci politik.

Dle IOM se nacházíme v éře nebyvalé lidské mobility, a proto je důležité prohloubit porozumění vztahům mezi migrací a rozvojem, stejně tak jako prakticky využívat migraci pro rozvoj a vypracovat „udržitelná řešení pro vznikající migrační výzvy. IOM se domnívá, že mezinárodní migrace, pokud je správně řízená, může přispět k rozvoji a prosperitě zemí původu i cíle, stejně tak jako může prospět migrantům samotným. IOM se proto snaží využít rozvojový potenciál migrace k prospěchu jednotlivců i společnosti a přispět k udržitelnému rozvoji a snižování chudoby (IOM 2011b). Zároveň IOM uvádí, že je důležité si uvědomit, že migrace neproudí pouze z rozvojového jihu do bohatšího severu, ale že migrace se velkou měrou děje v rámci nebo mezi rozvojovými zeměmi (IOM 2005).

Ačkoliv migrace není jedním z tzv. rozvojových cílů tisíciletí (tzv. „Millennium Development Goals – MDGs“)¹⁵⁰, může dle IOM významně přispět k jejich dosažení. Obvyklým příkladem, který bývá uváděn, jsou například remitence, které jsou vyšší než oficiální rozvojová pomoc („Official Development Aid – ODA“) a které i přes globální hospodářskou krizi zůstávají druhým největším

¹⁵⁰ Rozvojové cíle tisíciletí („MDGs“) byly formulovány v Deklaraci tisíciletí, kterou v září roku 2000 podepsalo 189 států, z nichž 147 bylo zastoupeno nejvyšším představitelem státu nebo vládou. Mezi tyto cíle patří: 1. Odstranit extrémní chudobu a hlad, 2. Zpřístupnit základní vzdělání pro všechny, 3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit postavení žen, 4. Omezit dětskou úmrtnost, 5. Zlepšit zdraví matek, 6. Bojovat proti HIV/AIDS, malárii a jiným nemocem, 7. Zajistit trvalou udržitelnost životního prostředí, 8. Vytvořit globální partnerství pro rozvoj. Dostupné z: <<http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm>>.

finančním tokem do rozvojových zemí po přímých zahraničních investicích. Hrají tak významnou úlohu při snižování chudoby (MDG 1) v rozvojových zemích pro příjemce těchto finančních prostředků ze zahraničí. Byly to také remittance, které znovu oživily debatu o možných benefitech migrace pro rozvoj v době, kdy dle expertů převažovala negativa migrace z hlediska rozvoje, zejména odliv kvalifikovaných sil z rozvojových zemí. IOM však také zdůrazňuje „sociální remittance“, tj. dovednosti, know-how, zasít'ování a další méně hmatatelné zdroje, kterými migranti mohou přispět svým rodinám, komunitám, zemím původu a takto pomáhají dosáhnout rozvojových cílů. Zajímavé jsou pak otázky genderu (MDG 3), kdy migrující ženy mohou získat migrací jak větší ekonomickou nezávislost a jejich postavení může být celkově výrazně posíleno, tak se ale současně mohou stát i více zranitelnými v procesu migrace. Z hlediska životního prostředí (MDG 7) je pak důležité si uvědomit, že jen v roce 2008 muselo opustit své domovy cca 20 milionů lidí kvůli náhlým vlivům počasí v důsledku klimatické změny (IOM 2010b). Z těchto a dalších důvodů IOM zdůrazňuje nutnost, že by migrace měla být součástí rozvojových politik a programů, včetně bližšího prozkoumání a lepšího pochopení jejího vlivu na rozvojové cíle. Koherenci vnímá IOM jakožto zajištění toho, aby migrační politiky byly přátelské k rozvoji a aby rozvojové politiky uznávaly roli migrace. Mezinárodní organizace pro migraci ovšem pochopitelně zdůrazňuje, že koherence neznámá posilování rozvoje tak, aby zastavil migraci (IOM 2008).

IOM s experty Globální migrační skupiny (tzv. „Global Migration Group – GMG“)¹⁵¹ vytvořila také příručku pro odborníky „Začlenění migrace do rozvojového plánování“ (IOM 2010a), která je první obdobnou publikací, která do praktické roviny převádí pro odborníky v oblasti migrace nebo rozvoje důvody proč zařadit migraci do rozvojových strategií a nabízí návody jak postupovat. Autoři této publikace nabádají k zahrnutí do konzultací občanský

¹⁵¹ Globální migrační skupina přivádí dohromady ředitele různých agentur s cílem propagace a aplikace relevantních mezinárodních a regionálních nástrojů a norem souvisejících s migrací. GMG podporuje více koherentní, „srozumitelný“ a koordinovaný přístup k mezinárodní migraci. GMG se snaží zvýšit efektivitu svých členů a dalších zainteresovaných stran v rámci globálních výzev mezinárodní migrace. Členy GMG jsou ILO, IOM, OHCHR, UNRC, UNCTAD, UN DESA, UNDP, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNITAR, UNODC, UN Women, WB, WHO. Dostupné z: < <http://www.globalmigrationgroup.org/>>.

sektor, včetně organizací diaspor tak, aby vznikla odpovídající národní politika k podpoře synergií mezi migračními a rozvojovými politikami a aktivitami.

Autoři publikace zároveň uznávají, že může docházet jak k pozitivním, tak negativním interakcím mezi migrací a rozvojem. Tato problematika se však neustále vyvíjí a dopady mohou být různé v různých regionech nebo na různé migrační skupiny. Povaha migrace je totiž různorodá, což pro politiky a odborníky znamená flexibilně reagovat na kontext migračních proudů k zesílení možných pozitivních efektů migrace a omezení jejích nebezpečných dopadů, a to pokud možno systematickým a uceleným způsobem. Nejlepším způsobem je pak dle GMG „mainstreamování“ migračních a rozvojových otázek do rámcových programů a strategií omezení chudoby na úrovni státu, které umožňují převést globální rozvojové cíle na národní úroveň - vytvořit odpovídající strategii a efektivnější alokaci pomoci (IOM 2010a:15).

Jako neefektivní, ale v současnosti obecně rozšířenou definují autoři publikace současnou politiku v oblasti migrace a rozvoje, kdy migrační témata jsou rozdělena většinou mezi několik resortů: ministerstva vnitra, práce, financí, zdravotnictví, zahraničních věcí, atd., což způsobuje rivalitu a neefektivní komunikaci mezi institucemi. Na druhou stranu však toto rozvrstvení umožňuje pohled z různých úhlů. Z hlediska finančního krytí projektů jsou projekty zaměřeny buď na migraci nebo na rozvoj, ale málokdy na migraci a rozvoj pohromadě. Dále je pak migrace často vnímána jako politicky citlivá oblast, která se zaměřuje na bezpečnostní aspekty, nikoliv na rozvoj (IOM 2010a:15).

Programy IOM v praxi

Záměrem IOM migračních a rozvojových programů je podchycení příčin migrace v oblastech vystavených vysoké míře ekonomicky motivované migrace způsobené nedostatkem ekonomických příležitostí a možností obživy. Projekty IOM v oblasti migrace a rozvoje jsou děleny následujícím způsobem:

- Migrace a ekonomický/komunitní rozvoj
- Budování kapacit prostřednictvím kvalifikovaných lidských zdrojů a expertů (IOM 2011a)

Migrace a ekonomický/komunitní rozvoj se zaměřuje na tři oblasti:

Budování kapacit vlád a dalších zainteresovaných subjektů v zemích původu k větší komunikaci a spolupráci s diasporami v zahraničí, které mohou přispět k rozvoji v zemi původu a budování kapacit k více rozvojově orientovaným migračním politikám.

Podpora vlád a dalších aktérů v zemích původu ke strategicky zaměřeným rozvojovým plánům pro oblasti, které trpí vysokou migrační dynamikou. Projekty se zaměřují na rozvoj ekonomických příležitostí a vylepšení sociálních služeb a komunitní infrastruktury ve vybraných geografických oblastech s vysokou emigrací nebo naopak návraty migrantů.

Uspornění převodu remitencí a podpora jejich rozvojového potenciálu. IOM se v současnosti zaměřuje na sběr dat, politický dialog a šíření dobrých zkušeností a na pilotní projektové aktivity.

Budování kapacit pomocí kvalifikovaných lidských zdrojů a expertů

Návraty a opětovné socioekonomické začlenění kvalifikovaných migrantů může přispět ekonomice rozvojových zemí, zemí procházejících transformací, nebo zemí, které prošly konfliktem. Návraty a reintegrace kvalifikovaných občanů (Return and Reintegration of Qualified Nationals (RQN)) a obdobné projekty zahrnují pomoc s hledáním zaměstnání, dopravu po návratu do místa bydliště, finanční podporu v počátku zaměstnání aj. Takovéto podpurné aktivity pomáhají ekonomickému a sociálnímu rozvoji v zemích původu a podporují další návraty kvalifikovaných migrantů.

IOM se dlouhodobě angažuje například v návratech kvalifikovaných migrantů z Afriky v rámci programu MIDA – „Migrace pro rozvoj v Africe“. Program podporuje i Organizace africké jednoty. V rámci části návratů kvalifikovaných sil jde zejména o omezení odlivu kvalifikovaných sil jako jsou doktoři, zdravotní sestry, inženýři, učitelé, ekonomové apod. Tento odliv vyústil ve významný nedostatek odborníků v mnoha částech afrického kontinentu, kteří jsou pak nahrazováni drahými zahraničními odborníky, na kterých začínají být africké ekonomiky závislé. IOM pracuje na zasíťování diaspor s vládami afrických zemí a navrhuje strategie návratů, včetně dočasných nebo virtuálních návratů v rámci univerzitních přednášek přenášených přes internet (IOM 2006) (více viz kapitola k programu MIDA).

9.4. International Labor Organization (ILO) – Mezinárodní organizace práce

Mezinárodní organizace práce se z hlediska svého mandátu angažuje v oblasti pracovní migrace a lidských práv pracovních migrantů. ILO se problematikou pracovní migrace zabývá již od roku 1919, kdy byla založena. Od roku 1946 pak působí jako první specializovaná agentura OSN. ILO zdůrazňuje nutný podíl všech aktérů pracovní migrace, tj. vlád, zaměstnavatelů i samotných pracovníků (ILO 2010b). ILO se v rámci svých činností mimo jiné odvolává na rezoluci z roku 2004 k podmínkám života pracovních migrantů v globální ekonomice (ILO 2004). Díky mezinárodní konferenci, která jí předcházela, byl také přijat Multilaterální rámec pro pracovní migraci (Multilateral Framework on Labour Migration), jenž je součástí akčního plánu pro pracovní migranty odsouhlaseného členy ILO. Hlavním cílem tohoto rámcového a akčního plánu je lepší řízení pracovní migrace tak, aby tato pozitivně přispívala růstu a rozvoji jak zemí původu, tak hostitelských zemí, ale zároveň i prospívala samotným pracovním migrantům (ILO 2011).

Mezinárodní organizace práce tak reagovala na rostoucí poptávku k tématu pracovní migrace a maximalizace přínosů pro všechny zainteresované strany, včetně podpory rozvoje a snižování chudoby v rozvojových zemích.

Součástí rámcového programu pracovní migrace jsou i doporučení, mezi která např. patří „mainstreaming“ pracovní migrace do národních politik zaměstnanosti a trhu práce, ale i rozvojových politik. ILO uznává, že pro přesnější analýzy je ještě potřebný sběr a výzkum dat, a to jak z hlediska přínosů migrantů cílovým zemím, tak zemím původu.

Z hlediska migrace a rozvoje tedy ILO zdůrazňuje zejména lidsko-právní přístup v migračních i rozvojových politikách a programech a ochranu práv pracovních migrantů. V ILO multilaterálním rámcovém programu k pracovní migraci organizace přiznává, že migrace za účelem zaměstnání a její souvislosti s rozvojem v současném světě ovlivňují většinu národů po celém světě, a proto se toto téma dostává na pořad Dialogu na nejvyšší mezinárodní, regionální a národní úrovni. Z hlediska přínosů oceňuje ILO zejména příspěvek pracovních migrantů pro hostitelské státy. Pro země původu jsou pak důležité remitence a

dovednosti získané během migrační zkušenosti. Co se týče remitencí, tak rámcový program doporučuje investiční pobídky pro odesílatele remitencí tak, aby remitence byly efektivněji využity, dále zlevnění nákladů spojených s převody remitencí, ale i daňové zvýhodnění pro členy diaspor v zahraničí.

ILO zároveň ale varuje, že nízkokvalifikovaná pracovní síla čelí značnému zneužívání v hostitelských státech, kde cizinci pracují na podřadných pozicích, za špatných finančních, pracovních a zdravotních podmínek a bez dlouhodobější jistoty zaměstnání, a tudíž často i pobytového oprávnění. Toto se týká často i žen, které v současnosti tvoří téměř polovinu všech mezinárodních migrantů. V nejhorších případech, které nejsou nikterak neobvyklé, se jedná zejména o případy neregulární migrace, obchodování s lidmi a převaděčství, což jsou velké výzvy pro ochranu lidských a pracovních práv (ILO 2006). Za nejzranitelnější považuje ILO ženy migrantky pracující v domácnosti, pracovníky ve stavebnictví, migranty v neregulárním postavení nebo právě oběti obchodování s lidmi. Tyto jevy by dle doporučení ILO mohly být omezeny, pokud by migrační politiky umožňovaly tok tzv. cirkulární migrace (viz kapitola k cirkulární migraci), a pokud by existovaly odpovídající návratové a reintegrační programy, včetně přizpůsobených vízových procedur. Jednotlivé státy realizují sice návratové a reintegrační programy či projekty, mnohdy však ne jako systémová opatření. V České republice se chystá sjednocení návratových a reintegračních aktivit v rámci Návratového centra, které bude tyto aktivity koordinovat a bude komunikovat pravidelně i se zeměmi původu.

Ve své publikaci „Mezinárodní pracovní migrace a právní přístup“ (ILO 2010a) ILO mimo jiné analyzuje vztahy mezi migrací a rozvojem, dopady mezinárodní migrace na státy původu a cílové státy. ILO uznává pozitivní přínosy migrace ve formě remitencí pro země původu, přenosu investic, technologií a potřebných dovedností po návratu migrantů zpět do země původu. Přiznává roli diaspor a komunit žijících v zahraničí. Nicméně stejně jako IOM také ILO uvádí, že pozitivní přínosy migrace pro rozvoj mohou být využity pouze tehdy, když to proaktivní politika a efektivní mezinárodní spolupráce opravdu umožní. ILO v publikaci kritizuje otevřené dveře pouze pro pracovní migraci pro kvalifikované migranty, zatímco nekvalifikovaná a částečně kvalifikovaná síla ze zahraničí má dveře do vyspělých imigračních zemí zavřené, ačkoliv těchto pracovníků je v rozvojových zemích nejvíce. Z hlediska rozvoje tak ILO v publikaci kritizuje „brain drain“ z chudých států, který je dle rámcového programu potřebné vyvážit vhodnými opatřeními nebo i pravidly pro etický

nábor pracovníků. Z hlediska cílových zemí pak migrace dle ILO omladila populaci a práceschopné obyvatelstvo, přispěla k vytváření pracovních míst, umožnila tradičním sektorům jako je zemědělství a služby být konkurenceschopnými, podpořila podnikatelský sektor, uspokojila poptávku po chybějících kvalifikacích v oblasti IT apod. (ILO 2010a).

V dané publikaci zároveň ILO zdůrazňuje, že díky rostoucímu množství informací o pracovní migraci už není mnoho z mýtů o pracovních migrantech relevantních. Jedná se například o mýtus, že pracovní migranti berou práci místní populaci, že se kvůli nim zvedá úroveň kriminality nebo že vyčerpávají veřejné sociální systémy.

Podobně ILO vybízí k posílení migračního managementu ve studii vydané ve spolupráci s Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě („Organization for Security and Cooperation in Europe – OSCE“) (ILO, OSCE 2010). Kromě jiného obě organizace zdůrazňují prevenci dopadů globální ekonomické krize na pracovní migranty, kteří se stávají prvními z postižených ztrátou práce, pobytových oprávnění a často spadnou do neregulérního postavení. Opět je zde zdůrazněna potřeba spolupráce mezi cílovými státy, tranzitními, i zeměmi původu, a to na základě mezinárodních standardů a politik ochraňujících jednotlivce a podporujících dialog a spolupráci.

9.5. World Bank – Světová banka

Světová banka se celosvětově věnuje tématu migrace, což dokazuje význam migrace v rámci globální ekonomiky. Světová banka má speciální odbor k mezinárodní migraci a rozvoji, který se zabývá mobilitou pracovních sil, odlivem kvalifikovaných sil, spojitostem migrace a zahraničních přímých investic a zejména pak remitencemi. Světová banka je důležitým aktérem z hlediska remitencí, a to v jejich monitorování, předpovídání a analýze témat spojených s remitencemi, migrací a diasporou. Pohled této finanční instituce je ryze ekonomický, zkoumá nakolik finanční toky migrantů mohou snižovat chudobu. Světová banka je zdrojem poměrně cenných dat o jednotlivých zemích a tocích remitencí (World Bank 2011).

Oblasti remitencí se obsáhle věnují další části této publikace.

9.6. UNDP – Program OSN pro rozvoj

UNDP je celosvětovou sítí Organizace spojených národů pro rozvoj. Působí ve 176 zemích světa. Organizace koordinuje a propojuje globální i národní snahy dosáhnout Rozvojových cílů tisíciletí a využívat rozvojovou pomoc efektivně. Organizace vydává každoročně Zprávu o stavu lidského rozvoje ke klíčovým rozvojovým otázkám. V roce 2009 byla tato zpráva zaměřena na téma „Překonávání bariér: lidská mobilita a rozvoj“ (UNDP 2009).

Dle této Zprávy UNDP může migrace v mnoha ohledech pozitivně ovlivnit lidský rozvoj prostřednictvím zvýšení příjmu domácností, lepšího přístupu ke vzdělání, nebo zdravotním službám. Migrace podporuje ekonomiku hostitelského státu, a to i přesto, že lokální populaci to nic nestojí. Stále více je také zřetelné, že migrace může posílit tradičně znevýhodněné skupiny jako jsou například ženy. Na druhou stranu jsou ale v migraci přítomná i rizika pro lidský rozvoj, pokud migrace není svobodnou volbou nebo pokud jsou možnosti mobility omezeny. Restrikce pro vstup na území hostitelské země mohou zvýšit jak náklady, tak i rizika spojená s migrací. UNDP ve zprávě nabádá k překonání mnohých stereotypů o migrantech samotných i o migraci. Pro většinu migrantů jsou dle Zprávy přínosy migrace veskrze pozitivní. Obavy, že by migranti brali hostitelskému obyvatelstvu práci, nebo že by se kvůli nim snižovaly příjmy, jsou dle Zprávy a dosavadní literatury neopodstatněné. Jiným mylným předpokladem je, že migrace proudí především z rozvojového do vyspělého světa. Většina migračních toků totiž proudí mezi rozvojovými zeměmi samotnými (téměř dvě třetiny migračních toků) a ještě větší je podíl vnitřní migrace (vnitřní migrace je podle UNDP čtyřikrát vyšší než migrace mezinárodní) (UNDP 2009).

Stejně jako další instituce činné v oblasti migrace a rozvoje, zdůrazňuje UNDP ve Zprávě z roku 2009, že pokud by byly přijaty odpovídající změny ke zvýšení lidské mobility, zvýšily by se tím už tak výrazné pozitivní dopady mobility na rozvoj. UNDP navrhuje šest hlavních oblastí, ve kterých by měly být udělány zásadní reformy: otevřít migrační kanály pro pracovní migranty (zejména sezónní práce v zemědělství a turismu), zajistit základní práva pro migranty (kromě jiného možnost změnit zaměstnavatele během platnosti pracovního víza, umožnit návraty do země původu během jeho platnosti, nebo umožnit přenos sociálních benefitů apod.), snížit náklady spojené s migrací, nalézt taková řešení,

Vlády jednotlivých zemí zareagovaly na tuto vzrůstající debatu organizováním různých fór ke sdílení informací a zkušeností jako je například Globální fórum migrace a rozvoje. Vzhledem k tomu, že se jednalo o vůbec první takto velké akce na poli migrace a rozvoje, přinesly mnoho pozitivních dopadů zejména v komunikaci mezi jednotlivými aktéry, zejména vládami hostitelských států a zemí původu, ale i mezi vládami a neziskovým sektorem včetně organizací diaspor. V současné době je již potřebné, aby se mezinárodní debaty posunuly na praktickou rovinu v podobě realizovaných programů za účasti více států a partnerských organizací. Sběr dat a jejich analýzy jsou sice v mnoha zemích ještě ve svém počátku, ale i tak již vznikají velmi úspěšné programy, které díky koherenci mezi migračními a rozvojovými politikami mohou opravdu přinést pozitivní dopady migrace na rozvoj, a naopak omezit její záporné dopady v rozvojových zemích a regionech.

Česká republika působí v této oblasti zejména prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva vnitra, a to jak v kontextu globálního přístupu k migraci zejména Evropské unie, tak prostřednictvím svých národních bilaterálních projektů. Česká republika je teprve na počátku tvorby koherence migrační a rozvojové politiky, takže se migrace postupně dostává do rozvojových plánů pro jednotlivé prioritní země. Některé realizované projekty už ale byly pilotními aktivitami, které splňují mnoho podnětů migračně rozvojových debat.

Použité zdroje:

GFMD (2007): *Summary Report*. First Meeting. Brussels, July 9-11 2007. Dostupné z: <<http://www.gfmd.org/en/gfmd-meetings/brussels-2007.html>>. [cit. 2011-07-03]

GFMD (2008): *Second Meeting of the Global Forum on Migration and Development* 27-30 October 2008, Manila, Philippines. Dostupné z: <<http://www.gfmd.org/en/gfmd-meetings/manila-2008.html>>. [cit. 2011-07-03]

GFMD (2008a): *Recommendations*. Second Meeting of the Global Forum on Migration and Development. Manila, Philippines. Dostupné z: <<http://www.gfmd.org/en/recommendations/manila-2008.html>>. [cit. 2011-07-03]

GFMD (2009): Third Meeting of the Global Forum on Migration and Development. Athens, 2-5 November 2009. Dostupné z: <<http://www.gfmd.org/en/gfmd-meetings/athens-2009.html>>. [cit. 2011-07-03]

GFMD (2009a): *Recommendations*. Third Meeting of the Global Forum on Migration and Development. Athens, 2-5 November 2009. Dostupné z: <<http://www.gfmd.org/en/recommendations/athens-2009.html>>. [cit. 2011-07-03]

GFMD (2010): Fourth Meeting of the Global Forum on Migration and Development 8-11 November 2010, Puerto Vallarta, Mexico. Dostupné z: <<http://www.gfmd.org/en/gfmd-meetings/mexico-2010.html>>. [cit. 2011-07-03]

GFMD (2010a): *Recommendations*. Fourth Meeting of the Global Forum on Migration and Development, Mexico. Dostupné z: <<http://www.gfmd.org/en/recommendations/mexico-2010.html>>. [cit. 2011-07-03]

ILO (2004): *Resolution concerning a fair deal for migrant workers in a global economy*. Dostupné z: <<http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc92/pdf/pr-22.pdf>>. [cit. 2011-07-03]

ILO (2006): *Multilateral Framework on Labour Migration*.

ILO (2010a): *International labour migration. A rights based approach*.

ILO (2010b): *Migrant. International Migration Program*. Dostupné z: <<http://www.ilo.org/public/english/protection/migrant/>>. [cit. 2011-07-03]

ILO (2011): *Labour migration*. Dostupné z: <<http://www.ilo.org/global/topics/labour-migration/lang--en/index.htm>>. [cit. 2011-07-03]

ILO, OSCE (2010): *Strengthening Migration Governance*.

IOM (2005): *The Millenium Development Goals and Migration*. Migration

Research Series No. 20: IOM.

IOM (2006): *A global strategy of migration for development. Beyond the MIDA approach to mobilizing and sharing of human and financial resources of the overseas African community. 2006 – 2010.* Dostupné z: <http://www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/microsites/mida/global_strat_mida.pdf>. [cit. 2011-07-03]

IOM (2008): *Migration and Development: Achieving Policy Coherence.* Migration Research Series No. 34: IOM.

IOM (2010a): *Mainstreaming migration into development planning. A handbook for policy-makers and practitioners.*

IOM (2010b): *Migration and the Millenium Development Goals.* Policy Brief.

IOM (2011a): *Migration and Development.* Dostupné z: <<http://www.iom.int/jahia/Jahia/activities/by-theme/migration-development/cache/offonce/>>. [cit. 2011-07-03]

IOM (2011b): *IOM and Migration and Development.* Dostupné z: <http://publications.iom.int/bookstore/free/iom_migration_and_development.pdf>. [cit. 2011-07-03]

IOM Praha (2009): *Manuál českých transformačních zkušeností v oblasti migračního managementu a reintegračních mechanismů.*

UNDP (2009): *Overcoming barriers: Human mobility and development.* Human Development Report 2009. Dostupné z: <<http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2009/>>. [cit. 2011-07-03]

UNDP (2010): *EC-UN Joint Migration & Development Initiative.* Dostupné z: <http://www.undp.org/eu/ec-un_joint_migration_and_development_initiative.shtml>.

UNDP Bratislava (2010): *Youth Employment and Migration: Reaping the benefits and mitigating the risks (2008 – 2011).* Dostupné z: <<http://www.undp.org.al/index.php?page=projects/project&id=202>>. [cit. 2011-07-03]

UNDP Bratislava, UN-INSTRAW (2010): *Migration, remittances and gender-responsive local development: The case of Albania.* Dostupné z: <<http://intra.undp.org.al/ext/elib/download/?id=1050&name=Migration%2C%2>>

0Remittances%20and%20Gender-Responsive%20Local%20Development%20-%20english.pdf>. [cit. 2011-07-03]

UNITED NATIONS (2006): *Compendium of Recommendations on International Migration and Development: The United Nations Development Agenda and the Global Commission on International Migration Compared*. New York: Department of Economic and Social Affairs Population Division.

UNITED NATIONS (2007): *Resolution adopted by the General Assembly. International migration and development, A/RES/61/208*. New York: General Assembly (6 March 2007).

UNITED NATIONS (2008a): *Resolution adopted by the General Assembly. Global Forum on Migration and Development, A/RES/62/270*. New York: General Assembly (30 June 2008).

UNITED NATIONS (2008b): *Globalization and interdependence: international migration and development. Report of the Secretary-General*. New York: General Assembly (11 August 2008).

UNITED NATIONS (2011): *Informal Thematic Debate on International Migration and Development*. New York: General Assembly. Dostupné z: <<http://www.un.org/en/ga/president/65/initiatives/migration.shtml>>. [cit. 2011-07-03]

WORLD BANK, Migration and Remittances Unit. (2010): *Migration and Development Brief No. 13*. Dostupné z: <<http://siteresources.worldbank.org/INTPROSPECTS/Resources/334934-1110315015165/MigrationAndDevelopmentBrief13.pdf>>. [cit. 2011-07-03]

WORLD BANK, *International Migration and Development*. Dostupné z: <<http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/EXTPROGRAMS/EXTINTERNATIONAL/0,,contentMDK:20665305~menuPK:1572911~pagePK:64168182~piPK:64168060~theSitePK:1572893,00.html>>.

WORLD BANK (2011): Dostupné z: <<http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTDECPROSPECTS/0,,contentMDK:22759429~pagePK:64165401~piPK:64165026~theSitePK:476883,00.html>>.

Rozhovory

Rozhovor 1. Zdeněk Bělonožník, OAMP MVČR, odborník na migraci a rozvoj.
Vedla Marie Říhová 29.6.2011.

Další zdroje

Ministerstvo zahraničních věcí, vyjádření k migraci a rozvoji ze dne 29.6.2011.

Víte již...?

- ✓ *Jmenujte a vysvětlete obsah některých klíčových dokumentů na úrovni EU, týkajících se společné imigrační politiky.*
- ✓ *Které členské státy EU se přímo neúčastní společné imigrační politiky?*
- ✓ *Jaké jsou záměry tzv. Východního partnerství?*
- ✓ *Ilustrujte na příkladu tzv. modrých karet cíle imigrační politiky EU.*
- ✓ *Proč EU pokládá za jeden ze zásadních bodů své migrační politiky podporu diaspor cizinců pocházejících ze zdrojových zemí?*
- ✓ *Co představují tzv. Rozvojové cíle tisíciletí (Millenium Development Goals) a jak se doposud daří je naplňovat?*
- ✓ *Jaké hlavní body vytyčila vláda ČR jako klíčové v otázce úspěšné integrace cizinců? Při splnění jakých náležitostí lze konstatovat, že cizinec byl integrován do většinové společnosti?*
- ✓ *Jaký je status Česká rozvojové agentury a co je cílem její práce?*
- ✓ *Na jaké země se zaměřují rozvojové projekty a proč?*

Klíčová slova: *společná imigrační politika EU, Koncepce integrace cizinců, FRONTEX, Rozvojové cíle tisíciletí, Zahraniční rozvojová spolupráce, Česká rozvojová agentura*